

SUPLEMENT

ARTÍSTICH LITERARI

HEINRICH VOGELER

Heinrich Vogeler

Heinrich Vogeler forma part d'un petit grup de pintors alemanys que's troba establert en un vilatge de la Baixa Saxonia anomenat Worpswede, prop del mont Weyerberg y no lluny de

Brema, ab el fi de desenrotllar son talent en mitj de la meditació íntima y reposada d'una Natura plena de bel·lesas. Aquests pintors son: Fritz Mackensen, el meditabond; Otto Modersohn, el somniador del paisatge; Fritz Overbeck, el potent; Hans am Ende, el clar; Karl Vinnen, el colorista; y el més jove Heinrich Vogeler. Ell y Mackensen son els dos extrems oposats del grup.

Mackensen, gran psicòlech, dotat d'una potencialitat viril, nodreix sas facultats solzament ab la observació interna. Es realista, d'estil serio. Sas figuras son maduradas, y la major part semblan haver suferit las penalitats de la vida. Sos paisatjes son aspres. La nota lírica es estranya al seu art.

Heinrich Vogeler es l'antífthesis del anterior.

Al peu del Weyerberg hi ha una antiga masia de la Baixa Saxonia. L'ampla entrada, situada en una de las fatxadadas laterals, es ombrejada per las ufanasas copas d'uns tells, en las que hi cantan els aucells en la Primavera. Si entras en la fresca y espayosa era de la casa (1), veurás al teu entorn rel·luhir, colocats sobre prestatjes, antichs objectes de plata y diversos ornaments artístichs de temps llunyans; tots ells hermosos, típichs de la llar, que un día foren l'orgull dels antichs moradors d'aquella encontrada.

D'un costat s'entra en una petita y encisadora

(1) En las masías d'aquesta comarca, l'era's troba en l'interior de la casa.

cambrà, que guarda la preuhada biblioteca del seu habitant. D'allí's passa á altra estancia retirada, guarnida ab tapissos de seda y mobles de caoba qu'ostentan l'antich estil del temps del Imperi. Si miras per las baixas finestras, contemplarás un florit jardí, y en ell las esbeltas socas d'uns virginals abedulls, ab sas penjantas brancas. Per darrera de la biblioteca's va al taller. Pot succehir que, al entrarhi, esclatis en grans riallas al topar tos ulls ab un gran quadro ardidament pintat, en que potser hi trobis un monstruós cor, roig, sanguejant, atravesat per una fletxa, ó tal volta un homenet esquifit, ó una ovelleta de caps de joguinas, ó altra cosa sem-

blant. Mes també pot succehir qu'experimentis una sensació dolcíssima, com si entressis en una mansió quietosa, hont tot es pau; es á dir, que devant teu hi vegis, sobre'l cavallet, un quadro de tendres colors primaverals, una floresta de tells y rosers florits; y en ella, á la vora d'un xaragall, lluny del món y del seu soroll, una jove parella caminant unida per amorosa abrassada. Aquest taller es un testimoni del trevall incessant de son morador. Aquí s'hi troba una lámina de coure ab un ayguafort comensat; allí's veuhen dibuixos y estudis al oli; més enllá flors, brancas y herbas de tots colors; per un cantó, projectes de mobles, de tapissos y catifas; per

altre, carteras ab grabats y bosqueigs al llapis, y també robas de seda; y en un recó un piano sempre obert. Y si miras altre cop per la finestra, tornarás á veure l'abedull, gronxant sas tendras brancas sota d'un cel blau; tornarás á veure l'abedull, la donzella dels arbres.

Aquesta casa, prop de Weyerberg, s'anomena Barkenhoff, y'l seu morador es el pintor Heinrich Vogeler.

Si pot considerarse á Mackensen com el pintor característich de Worpswede, Vogeler es, en cambi, l'seu poeta. Ell veu el món y sos habitants, no ab els ulls del observador psicólech, sinó ab un profund sentiment poétich. Sa activitat es múltiple: pinta al oli y á l'aquarela, dibuixa, graba, y trevalla també en l'ample camp de las arts industrials.

Els seus paisatjes son quadros que causan una gran impressió, puig reproduheixen ab tota sa fonda substancia ls richs temas ó assumptos d'aquella encontrada. Però no es Vogeler un artista de temperament vigorós, com el que trobém especialment en els seus companys Overbeck, Vinnen y Am Ende. Sa imaginació no s'enfonsa en la revolució dels elements. No pretén may desterrar la robustesa de la Natura; no ha reproduhit en sos quadros ni las borrascosas tempestats, ni las nuvoladas amenassadoras que tan sovint passen sobre'l Weyerberg, com ho fan els altres pintors de Worpswede; no: els seus paisatjes son idíllics, apacibles, imatge de la pau. Adora, ans que tot, la Primavera, y l'adora ab tot l'entussiasme de la seva ànima somniadora. L'abedull y'l tell son els seus arbres preferits, especialment l'abedull de Primavera, ab sas finas brancas y esllanguidas socas, qu'ha poetisat moltes vegadas ab delicats perfils. El tell l'aplica ab preferencia com á fondo decoratíu en composicions de figura. Els abedulls de Vogeler, que duhen una nota personal molt pronunciada, son tan característichs en aquest artista, que sens

ells no podria en absolut concebirse son art. Son tenues y esbelts, y devegadas fan la impressió de sers vivents, com joves esllanguits ab el cap enfonzat en somnis, que tot y trobantse en la Primavera veuhen passar ab indiferencia las sevas benediccions. En las verdas pradas que Vogeler ens pinta, hi creixen las més variadas menas de flors primaverals, com las rosellas, y las margaridas, y 'ls grochs gallarets. També li serveixen de tema 'ls canals tan característichs d'aquella comarca, y las planeras voras del riu Hamme. Per demunt de las ayguas qu'ell copia, hi rellican tranquilament barcas allargassadas ab las velas estesas, produhint un conjunt d'hermós efecte decoratiu. Tampoch falta en sos paisatjes la masía de la Baixa Saxonia, ab sa cuberta de palla y sas parets de rajola crúa, ó ab emblanquinats de to grisench.

S'hi troban en aquest pintor qualitats y estil ben personals y característichs. L'origen de la seva obra's remonta á un passat agradable; com per exemple, quan ens pinta un jardí de maig, rodejat de blancas parets, y ab sa porta corresponent, com els jardins de nostres avis que reveyém entre 'ls recorts de la infantesa. Els colors de sas composicions son suaus, lluminosos y apacibles; devegadas plens d'encisadors y rasguejats tons. Modersohn en té, á voltas, de semblants.

Peró la significació capdal de Vogeler no's troba en el simple paisatge, com succeheix respecte dels altres pintors de Worpsswede, excepció feta de Mackensen. Vogeler interessa més que may quan introduheix en els seus paisatjes composició de figuras, quan els enllassa ab els sentiments pacífichs dels homes del seu país. Aquests homes son, en sa major part, al igual que 'ls paisatjes, representacions de la Primavera.

Las creacions primaverals de Vogeler no son figuras extretas del món de nostres días. La imaginació poética d'aquest artista retrocedeix, ab son romántich anhel, als daurats temps en que 'ls cavallers festejavan las donzellas; en que hi havia patjes, vestits ab suaus velluts ó ab sedas brillants; en que, dalt dels marlets del castell payral, esperava la dama en l'esplendor del capvespre, guaytant per demunt de la endormiscada plana, pera veure l'arribada del seu adorat. Vogeler prefereix somniar en un daurat temps romántich, un xich mitjval, no tal com ha sigut històricament, sinó com li apar á sa fantástica imaginació; un món que, propiament,

es tan sols el món dels sentits, deslligat de tota idea de lloch y de temps. Aixís ens pinta joves patjes vestits ab llarchs velluts de tons carmesins, la espasa en el daurat cinturó y'l casco de cer cubrint sa rissada cabellera. Y ens pinta, també, esbelts donzellas de grans ulls, ab robes lluminosas caygudas en plechs ondulants, la vaporosa cabellera escampada sobre'l delicat bust, ab rasgos de silenciosa meditació sota dels ulls blaus, y mans blancas y delicadas com las que Rossetti pintava. Aquests joves, cavallers y donzellas, caminan en mitj de la Primavera, aymant-se 'ls uns als altres fonda y silenciosament, ab un amor tan pur y sagrat com la Primavera en que floreix.

Vogeler es un mestre en concebir aquest pur y silenciós amor que ab el més fondo anhel atrau uns homes als altres. Sol encarnarlo en una jove parella, qu'armonisa bellament ab la Natura que la envolta. Ens pinta la parella d'ena

morats caminant lentament, y agafats del bras, sota dels clars abedulls ó prop dels rosers de tronchs esbelts. Els coloca, també, en un florit jardí, ahont, en silenciosa abressada, com transportats fora del món, sas bocas s'ajuntan, mentre el rossinyol canta entre las matas dels rosers, y més enllà remorejan las rodonas copas dels verts tells; y al contemplarho, ens fem la ilusió de que abdugas figuras s'han fos en una sola imatge, compenetradas per un intim sentiment. També ls pinta asseguts en un solitari banch, ó dalt d'un turó contemplant somniosos l'horitzó vaporós, mentre se pon el sol y'l crepuscul illumina ab to rojench els marlets d'un castell llunyá. L'amorós cap de la dama va relliscant lentament sobre las espatllas del seu adorat, mentre aquest envolta ab sos brassos el cos

de sa estimada, en un transport de felicitat.

El pintor ha produhit diversas variacions sobre aquest tema, y ab preferencia coloca als amants girats d'esquena al espectador. El més hermós desenrotllo d'aquest motiu se troba, sens dubte, en l'ayguafort *L'Idili*, qu'es una de sas obras més perfectas. En ell, una alegoria del amor en figura d'hermosa donzella, ab llarga cabellera, jeu sobre l'herba als peus d'una amorosa parella, arrencant d'un llahut acorts que semblan escampar una fonda armonia sobre aquesta escena de felicitat humana. Un'altra hermosa composició es *Pel Maig*, ahont s'hi veu d'esquena, reposant en un banch, una parella de vellets qu'evoca recorts del passat, contemplant la floreixent Natura y las silenciosas casas de Worpswede.

Junt ab las figuras d'un somniat temps cava-

llesch, atrauen també á nostre artista's homes d'aquell temps patriarcal, qu'anavan ab llargas casacas, colls alts y barrets de copa d'amplas alas, y las donzellas que deixavan caure sa cabellera sobre la esquena en grans y rissats bucles, creuhant son mocador demunt del pit.

Vogeler demostra en sas obras molta similitut ab l'estil d'aquella tranquila y poética época que's alemanys anomenan *temps de Biedermaier*. Li agrada pintar grossas garlandas de rosas que's gronxan, que forman rústicas arcadas; com també urnas coronadas de flors y baladres de rodona copa. Però totas aquestas cosas tenen en ell una influencia molt característica: no consisteixen en cap manera en una copia: son, pel contrari, las manifestacions artísticas d'un modo de sentir individual qu'entronca ab els gustos d'un agradable passat. Vogeler hi somnia delitantse ab aquest passat, y en son retiro de Worpswede evoca sovint els jorns bulliciosos d'aquell temps, però deixantlos desfilar á llunyana distancia. En contraposició á la vida agitada qu'empeny á la humanitat de nostres días, Vogeler produheix criaturas felissas, reposadas, sense passions, que s'acostan tot lo possible á la mateixa Natura, y quina felicitat consisteix en anhelar romànticament y aymar ab tota la tendresa d'un cor sentimental; aixís ens pinta homes que tenen per ideal tocar el llahut y escoltar el cant dels aucells, el remorejar de las fonts y'l toch de las campanas al través dels camps, cullir violetas pera la seva adorada y expressarse ab paraulas piadosas, quals figuras no encaixarian ab el soroll del gran món.

Fora estrany que un artista tan inclinat á deslligarse del món y del temps per esplatjar-se pels camps del sentiment ingenuu, no's fes apóstol de la poesia de la llegenda. Y en efecte: Vogeler es un apóstol de la llegenda, com no n'hi han gayres. Pera la representació de sas llegendas, se serveix preferentment del aygua-fort, que cuyda ab un carinyo especial. Els temas de sas obras, en part provenen de conegudas llegendas, y en part son fills de sa lliure fantasia. En sos quadros hi trobém repetidas voltas la escena de la llegenda de *Dornröschen* (la bella adormida en el bosch), en que'l cavaller s'acosta á la princeseta pera despertar-la. També hi trobém la del *Rey-granota*, que salta del estany y's dirigeix cap una corona d'or que veu en una de sas voras, colocada sobre un net

y fi mocador. Las llegendas dels *Set corbs* y de las *Germanetas perdudas*, li han servit igualment de tema. Aixís mateix ens presenta princesetas ab una corona sobre la esplendent cabellera, embolcalladas ab l'ambient de la Primavera; y també, entre las ombras del crepuscul, bruixas geperudas que boy apoyadas en son bastó cercan herbas y bolets verinosos, delectantse ab pensaments malignes. En la representació de la llegenda es ahont millor se reflexa també'l temperament infantil-burlesch de Vogeler. Sembla com si hi visquessin dugas ánimas dins d'aquest artista: la una l'atrau cap á la forma del més intim y pur sentiment; l'altra l'empeny envers el terreny de lo grotesch y extravagant. Aixís en un de sos aygua-forts pinta una esbelta princesa que dalt d'un turó, no lluny del castell payral, contempla á sos peus el florit paisatge; en una má sosté una branca cuberta de poncellas, y ab l'altra aguanta un cordó qu'arrossega una ovelleta de fira sobre rodas de fusta, verdadera juguina de criatura.

En els aygua-forts d'aquest artista torném á trobar, en gran part, els assumptos ja coneguts de sos quadros y dibuixos. Vogeler es un artista delicadíssim dins d'aquest procediment, y sa técnica arriba á una gran perfecció. Produheix las láminas valentse dels medis més senzills. És

pecialment emplea l'ayguafort, com ja hem dit, pera dar forma als seus somnis llegendaris, y en ells hi fa predominar també'ls temas primaverals. De nou trobém la Primavera vivificada per joves que son la mateixa Primavera; y especialment per las agradables minyonas en aquella tendra edat qu'es el traspás de la noya á la donzella. Els trobém asseguts sota dels oms blanchs, con-

templant y escoltant l'aucellada dalt de las bran- cas; ó be'ls veyém caminar meditabonds á tra- vés dels camps, estenent sa mirada incerta pels olorosos prats. També hi trobém la jove parella que 'somnia en son primer amor: aixís té una encantadora lámina hont per entremitj d'un pollancre's veu passar una parella abressada amorosament, á la llum esmortuhida del capves-

pre. El tema de la Mort també l'ha tractat en un altre grabat al coure titulat *La Mort y la Vella*, que no es una escena aspra ni tendra, com potser Mackensen hauria pintat, ans bé es un quadro sense dolor y sense espant. La Mort conduheix suaument en sos brassos á la Vella, com un misatjer de pau, vers la Patria celestial.

Ultimament, Vogeler ha reunit deu de sos ayguaforts en un aplech que se'n diu *A la Primavera*, publicat per la casa editorial «La Illa» de Schuster y Löffler, de Berlín.

Quedan per dir algunas paraulas sobre'ls treballs de Vogeler en el camp de l'art aplicada. En la il·lustració de llibres ha donat repetidas probas de son valer, principalment en un llibret de versos propis, ple d'amenitat lírica, titulat *Atu*, y publicat per la casa citada. Decoran el llibre delicats perfils, temas amorosos, y fins el tipo de lletra, la cuberta de paper y la enquadernació de tons pàlits, son ideats per l'autor. En una paraula: es un llibre sumament original. Tinch d'esmentar, además, la deliciosa testa de noya que compongué pera'l meu poema *Posta de sol* (editor Fischer y Franke, de Berlín), la que ab temerós anhel contempla'l paisatge mentres l'astre del jorn camina radiant cap á sa posta. Citaré, per ultim, el llibre de poesías de Salus, titulat *Lluna de mel* (llibreria de Eugen Diede-

richs, Leipzig), igualment rich de pensaments magnífichs y en part humorístichs, ressortint la escena del petó (pág. 53), que Vogeler ha interpretat admirablement.

També ha decorat alguns tapisos de tons delicats ab reproduccions de flors y d'assumptos llegendaris (*Dornröschen*), aixís com brodats, la major part, de flors, que demostren un cuydadós estudi de la Natura. Per altra part, ha projectat mobles, tenint en compte la comoditat que sabían apreciar els nostres avis, tractantlos ab visible simpatía, guarnintlos de rosas y garlandas de flors. Els seus mobles son, sobretot,

práctichs y característichs, sens aquella rígida severitat que's troba massa sovint en las construccions de mobles moderns. S'hi reposa tranquilament en aquests mobles, y, assegut en ells, la imaginació teixeix els més poétichs somnis, evocant antichs recorts casi oblidats.

Heinrich Vogeler nasqué á Brema, y encara no ha complert els trenta anys. Trevalla en sa terra nativa, de la que porta rebuts grans beneficis. En sa joventut ha conseguit arribar molt amunt, y si en l'esdevenir sas facultats creixen en igual mida que fins ara, podrém algún día contarlo entre nostres millors pintors. Es un artista de fesomía nacional y de sentiment tan fondo com delicat; un poétich visionari, ple d'ardor romántich; un esperit clar, meditant en els blaus días del passat y en sas desaparegudes llegendas; un somniador lírich, íntimament embolcallat ab el suáu encís de la llegenda alemanya; un misatjer de la Primavera y del Amor. Per aixó es Vogeler comparable al cavaller errant d'un país imaginari; es l'home que, impulsat per la gloriosa aspiració vers el daurat ideal, ha proclamat l'Art com á fi de sa Vida.

DR. HANS BETHGE.

(Traducció de JOAQUÍM PENA.)

Fidel Giró, impressor. — Carrer Valencia, 311.